

Előfizetési díj:
Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Égész évre ... 8 kor.
Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:
VIII., József-körút 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Keresolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Keresolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Keresolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Keresolyázó-Egylet,
Kassai Keresolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Keresolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Kores.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Keresolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Kores.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Kores.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Keresolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Keresolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Keresolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Kores.-Egylet,
Rimaszombati Kores.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhegyi Kores.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Keresolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Keresolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Keresolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Kores.-Egylet.,
Székesfehérvári Kores.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Keresolyázó-Egylet,
Temesvári Keresolyázó-Egylet,
Torontáli Kores.- és Hajós-Egylet
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Keresolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Öröm napok.

A magyar testi erősödésnek a közel napokban oly szép ünnepei folytak le, hogy a legtöbb felfogású ember sem kételkedhetik már a biztos fejlődésben. Ugyde a siker elismerésénél sem tagadhatjuk meg a jóindulatu bírálat jogosultságát, mely csak a jövő eredményesebb munkájára serkentsen.

Az általunk legfontosabbnak tartott ügyben, az ifjusági testnevelés ügyében történt a legszebb jövővel kecsegtető első lépés; miniszterünk elnöklete alatt tartott testnevelési gyűlés eredményeként remélhetjük, hogy az országos közoktatási tanácsban egy külön alosztály fog szerveztetni, hol ezután az iskolai testnevelés ügyei hatásosabb módon fejlődhetnek. — Nem tudjuk, hogy ezen kérdés véglegesen miképp oldatik meg, de reméljük, hogy a tanácsba kinevezendő szakembereknek lesz módjuk a tanácsadás mellett a tapasztalat gyűjtésre is. Általában nagyon örvendünk, hogy ez ügy a lapunk által épen egy éve hangoztatott elvek alapján oldatik meg. Akkor irtuk, hogy a nagy egyesület alakítása helyett sokkal jobb volna szakférfiaknak a közoktatási tanácsba való kinevezésével, tornafelügyelők alkalmazásával és a tornatanárképzés államosításával lendíteni az ügyön. Most ott vagyunk már, hogy miniszterünk ígérete biztosít az első indítvány megvalósításáról.

Ugyde azt is irtuk, hogy mi oly gazdagok vagyunk tanácsosokban, bölcssek a tanácsadásban, hogy itt nincs is baj, hanem munkásokra és tettekre van szükségünk. De már e tekintetben is reméljük a legjobbat, mert Wlassics Gyula, miniszterünk a most lefolyt értekezleten többször oly határozottan hangsúlyozta, hogy szükségesnek látja az eddigi sikeres munka után minden lehető megtenni a testnevelés érdekében, hogy reményünk nem is fog megesalni.

A legörvenedesebb ünnepek voltak továbbá a négy városban lefolyt ifjusági tornaversenyek, mindenütt a közönség páratlan érdeklődése mellett, nagyon sok tanuló részvételével folytak le a versenyek. A városok közönsége pénzt, munkát, szeretetet nyújtottak a versenyekért, kár, hogy viszonzásul ismételve ismét csak a rendetlen rendezést kapták, mi miatt a közönség a versenyeken szabadgyakorlatokon kívül alig látott valamit. Lapunk más helyén nyíltan megírja egyik jeles tornatanár az általunk is több verseny után hangoztatott okait e rendtelenségnek; bár sikere lenne. Igaz, hogy nemcsak mutatvány az iskolai tornaverseny, de ha pénzért mutogatjuk, úgy láthatóan is kell rendezni. Mert az sem lényegtelen dolog, hogy a városok kedvet kapjanak az ily versenyek rendezéséhez s ne kelljen minden évben kapacitálni a hatóságokat a rendezés elfogadására. Már pedig csak akkor fog a közönség a versenyekért lelkesedni, ha azokat látja.

Nagyon örvendefes volt a mostani versenyeken a vidéki tanulóknak győzelme a fővárosiak felett. Ministerünk nagyon helyesen jegyezte meg a testnevelési gyűlésen, hogy az ifjúsági tornaversenyek eredménye már közönséges szemmel látható, sőt e versenyek szeretete már a gyermekekről a szülőkre is átragadt. Ezt főleg a vidéki versenyek igazolják.

Nagy és jelentőségében szép ünnep volt a tornaegyletek szövetségi versenye is. A legörvendetesebb a résztvevők száma, eddig még nem láttunk tornaversenyen hatszáz tornászt egy csomóban. E nagy számon kívül meglepő volt a szabadgyakorlatok szép bemutatása is. A rendezés kifogástalan volt, csak a mi közönségünk érdeklődéséhez meg kellett volna rövidíteni a műsort. Hogy a tornaversenyen kevés volt a közönség, azt nem lehet egészen a torna népszerűtlenségére írni, mert volt más verseny is, hanem az esős időjárás volt ennek az oka. Valóban kár, hogy közönségünk a lóversenyen nem fél az esőtől s ily szép ünnepélyről a boros lelhő már elriasztja.

Hozzá vevén e szép napokhoz az athleták, czéllövők, vivők, evezősök, labdarugók egymást-érő sikeres versenyeit, valóban bizalommal nézhetünk a jövőbe, erős ifju Magyarország jövőjébe.

L. M.

Szaktanácskozás a testnevelési tanács felállításáról

F. hó 5-én délután a kultuszminiszteriumban érdekes szaktanácskozás volt arról, hogy mikép gondoskodjanak a megszorított testnevelési kérdések országos irányításáról. Maga a tény, hogy megszorítottak idevágó problémáink, a legörvendetesebb jelenség a mi szemünkben. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter valósággal úgy érezhette magát a mai harmadfélórás szaktanácskozás vezetése alkalmával, mint a gazda, aki már szántott, még pedig elég mélyen, vetett is jó minőségű magot, ki is kelt a vetés s most már csak arra a gondja, hogy megvédje a vetést, megóvja az elkorcsosulástól, megtartsa friss zöld állapotában és felnevelje a nemzet erőinek táplálására. Ezekre a célokra és e céloknak legnemesebbikére, a testnevelő országos munka irányítására kell a tanács, akár külön szervezetben, amint azt a benyújtott memorandum szerkesztői kérték, akár az országos közoktatási tanácscsal kapcsolatban, amint ezt egyelőre *Wlassics* Gyula miniszter tervezi.

A két terv között lényegében az a különbség, hogy a külön felállított testnevelési tanács esetleg a felnőttek tornázását és testnevelését is irányíthatná. Tiszta dolog

azonban, hogy sportegyleteinknek erre szükségük nincs, s a nép alacsonyabb rétegeinél pedig ma még ez csak jámbor óhaj. A mai viszonyok között, amint óriási a haladás a tíz év előtti állapothoz képest *Wlassics*nak immár évtizedes sáfárkodása folytán: ép úgy nagy haladás lesz a testnevelés szervezése körül, ha az oly kipróbált testületnek, mint az országos közokt. tanács lesz ezentúl különös feladatául is beajánlva.

A gyűlésről ez a tudósításunk: *Wlassics* Gyula vallás és közoktatásügyi miniszter megnyitván a szaktanácskozást, rámutat, hogy szakemberek előtt feleslegesnek tartja a testi nevelés fontosságát fejtegetni. A játékdélutánok behozatalánál, a tornatanárok fizetésének rendezésénél, a tornaversenyek széleskörű meghonosításával sokszor bizonyította tetteleg a testi nevelés iránt való érdeklődését. Állást nem foglal a testi nevelés tanácsának tervéről. S minthogy az etiquette czélja nem a szavazás s fő a vélemények nyilvántartása, ezért kéri a szaktanácskozás tagjait, hogy véleményeiket kifejezni sziveskedjenek, minnek megtöntölését már előre is igéri.

Dr. Szűcs István előadó előterjesztését egészében közöljük: Nagyméltóságú miniszter ur! Mélyen tisztelt értekezlet! Nagyméltóságod az ezen értekezlet tisztelt tagjaihoz intézett meghívóban felvetett két kérdépponttal nemcsak a mai értekezlet tárgyalásának irányát méltóztatott megszabni, de kiemelni egyszermind azt a két fő szempontot is, a mely a tárgyalandó emlékirat tisztelt aláírói és benyújtói szemei előtt lebegett, mert tulajdonképen ez a két szempont az, amely irányítani volna hivatva az emlékiratban tervezett Testnevelési Tanács munkáját, ez állapítaná meg működési körét.

Ezek a legrövidebben kifejezve következők volnának:

1. Az iskolai testi nevelés, nemkülönben a tornatanítói képzésnek a lehető leghelyesebb irányba terelése,
2. kiterjedne ez a testedzésnek iskolán kívül működő tényezőire is.

A kormány szempontjából természetesen az volna a legczélyszerűbb, ha meglehetne azt a módozatot találni, amely mellett e kétféle tevékenység egy keretben volna elképzelhető, illetőleg megoldható.

Mert ha volna is mód annak adminisztratív kivitelére, hogy egy Testnevelési Tanács a különböző egyesületek és szövetségek szellemét irányítsa, őket vezető elvekkel ellássa, működésükben bármely üdvös és magas szempontokból eredő utmutatásokkal esetleg korlátozza és ha mindezt ezek elfogadnák is, a közoktatásügyi kormánynak ez esetben le kellene lépnie tevékenységének igazi talajáról, az iskoláról.

Fölösleges talán külön kiemelni, hogy ezen egyesületeknek és szövetségeknek az eszmeerejével magasabb rendű egység felé irányítása — a mely az emlékirat szerint a Testnevelési Tanács egyik feladata volna csakis gondos, tervszerű előkészítés munkája lehet, e munkának pedig alkalmasabb színhelyet, mint az iskola, kijelölni alig lehetne.

Mert a testi nevelés, ép úgy mint a szellemi, minden izében és vonatkozásában paeagogiai ügy, annak minden további — még a legmesszebb távolban elképzelhető céljaira nézve is, az iskola környezetében kell maradni, azt abból kiragadni alig lehetne.

Nem lehet ugyanis sem a testi, sem a szellemi nevelés célja időleges, avagy muló, amely az iskolánál már befejeződik, nemzedéken kell annak nyomokat hagynia, irányelveket és irányeszméket kell nyújtania a tanuló ifjunak férfi korára is.

Az iskolában helyes elvek szerint nevelt ifjuság az életben is helyes eszmék alapján fog tömörülni, szövetkezni és így az iskola egyik fontos feladatát kell, hogy képezze, arra nevelni a tanulókat, hogy majdan oly társadalmat alkossanak, a mely egyesüléseiben önállóságra, öntevékenységre, függetlenségre törekedjék, a melyben az egyén értékeit érvényesíthesse és egyénivé vájt lelkével és szellemével testi fejlesztéséről is tudjon gondoskodni.

Nem teljesítené hivatását az iskola, ha oly egyéneket bocsátana az életbe, amelyek egyesülésükben mindent még testi edzésük irányítását is a kormánytól, vagy valamely organumától várnák.

Igy tehát a közoktatásügyi kormánynak miként tenni szokta, megfelelő tanácsadó, vagy véleményező testületek vagy egyének bevonásával, arra kell törekednie, mire ma is állandóan törekedik, hogy a testi nevelés terén is azt a lehető leghelyesebb irányt válassza meg, a melynek sikeres megválasztása a helyes, céltudatos paedagogiai és didaktiai elvek nyomán, bár lassabb munkával, fokozatosan, de annál biztosabban készíti elő a tanuló ifjuságot, a megfelelő későbbi önálló tevékenységre, a test-edzés terén is.

Ez okból az esetleg létesítendő Testnevelési Tanács működési körének a testedzés fejlesztésére alakult egyesületek és szövetségek irányítására talán nem kellene közvetlenül kiterjednie, mert ha működésében a helyes irányt megtalálja, hatás nélkül ezekre úgy sem maradna.

Külföldi példákra is hivatkozhatunk.

Németországban a társadalom működése a testgyakorlás terén körülbelül egy század óta folyik, még pedig hatóságoktól független nagy szervezetekben.

Az újabbkori nagy játékmozgalom is, a melyet 1891-ben Schenkendorf képviselő indított meg Berlinben, tisztán a társadalom működése is az e célra alakult bentralaussschuss für Förderung der Jugend und Volksspiele, a hatóságoktól teljesen független intézmény.

Sőt a belgiumi federation des propagateurs de la gymnastique scolaire, a mely 1878. óta áll fenn, és a melynek tagjai többnyire tanfériak és a mely az iskolai testneveléssel foglalkozik főképp, szintén társadalmi tömörülés útján létesült.

Nem szólunk itt Angolországról, ahol a testedzés ügye teljesen a társadalmi tevékenység keretében fejlődött.

Hogy az illető kormányok ezen intézményekkel egyik-másik tekintetben kapcsolatot tartanak fenn, erre újabb hazánkban is hivatkozhatunk.

Már Gsáky Albin gróf volt miniszter és államtitkára Berzeviczy Albert ő nagyméltóságaik részéről minden testnevelési és testedzési ügy a legmelegebb érdeklődéssel és rokonszenvvel találkozott, a kik e téren való alkotásaiknál az egyesületeket belevonták tanácskozásaikba.

Megteszi ezt a jelenlegi miniszter ur is, és tőle telhetőleg még anyagi támogatással is igyekszik fejleszteni, ápolni, és megmutatni állandó rokonszenvét és jóindulatát ezen egyesületekkel szemben.

A mi az Ő Nagyméltósága által felvetett első kérdés megoldását illeti, annál ha tekintetbe vesszük, hogy az iskola munkájának minden izében egységesnek kell lennie, azt a módot kellene megtalálni, a melylyel a testi nevelés esetleg létesítendő külön organuma a többi iskolai tantárgyakkal foglalkozó másik organummal helyesen egybekapcsolható és összeegyeztethető legyen.

A miniszter ur ő Nagyméltósága a testi nevelés és edzés fontos ügyének legelőkelőbb és leghivatottabb képviselőinek fogja ma szakszerű véleményeit meghallani, a melyek előreláthatólag megérdemelt nagy súlylyal fognak latba esni, és amelyek alapján Ő Nagyméltósága e fontos kérdés megoldásánál is a leghelyesebb módot fogja kiválasztani.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter ismételten kéri a megjelenteket, hogy nyilatkozzanak; nézete szerint legjobb lesz, ha előbb az első pontot vitatják meg. A második pontra nézve azonban jónak látja már most álláspontját kifejezni, a mely abban jut kifejezésre, hogy a létesítendő szervezet akárminő formában jöjjön is létre, semmikép sem fog az iskolán túlterjedhetni.

Kovács Rezső, a „Tornaügy“ szerkesztője köszönetet mond a miniszternek az eszme felkarolásáért és a jelen értekezlet összehívásáért. Az ügy érdemére áttérve, azon nézetének ad kifejezést, hogy egy önálló testnevelési tanácsra lenne szükség, amely teljesen függetlenül tudna a hozzáutalendő ügyekben eljárni és épen azért szükséges az is, hogy annak hatásköre az iskolán túl is terjedjen. A memorandum tervezői és aláírói nem azt czélozták, hogy a főnálló egyletek gyámködés vagy állami befolyás alá jussanak, a céljuk egyedül a testgyakorlat kiterjesztése és népszerűsítése volt azon fokig, hogy az teljesen népszokássá váljék. Erre a máig meglévő egyletek nem elegendők. Ő ezeket mintegy testi University Extension-oknak tekinti és felsorolja mindazon előnyöket, amelyekkel a testi nevelésnek fejlesztése és kiterjesztése jár. Így különösen ervoslást vár ettől a tudóvsz és a több más társadalmi baj és szenvedély ellen is.

Dr. Financzy Ernő az emlékirathoz csak paedagogiai szempontból szól; szerinte a testet nemcsak azért kell nevelni, hogy egészséges, edzett, ellenállásra képes legyen, hanem azért is, mert a test nevelése visszahat a lélekre is. Az a nézete, hogy az iskolai testi nevelés külön tervszerű gondozása helytelen, s hogy ennek a gondozásnak abban az országos testületben

kell megtörténnie, mely az egész közoktatás nagy területére kiterjed, t. i. az országos közoktatási tanácsban, még pedig olyképp, hogy az előadó tanácsosok egyike képviselné az iskolai testi nevelést, esetleg oly egyén, akit a miniszter egyuttal országos testnevelési felügyelővé is kinevezhetne.

Kemény Ferencz igazgató a tervezett tanács önállósága mellett emel szót, ellenzi az egyesületek mindenféle felügyeletét és hangsúlyozza a „sporting extension” sürgős voltát. Szigoruan különböztetni kell sport és testnevelés között; nemis sport-tanács szervezéséről, hanem a testi nevelés forumáról van szó, mely az orsz. közoktatási tanácscsal szerves összeköttetésben járhat el. Mint átmeneti intézkedéshez hozzájárulna ahhoz, hogy a testnevelési tanács összeolvasztassék az orsz. közoktatási tanácscsal.

Porteleky László szintén örömmel üdvözlí az értekezletet. A memorandum az ő nézete szerint is inkább a nép testi nevelését tartotta szem előtt, mint az egyleti sportét. A testnevelési rendszer irányítása csakis az iskolában történhetik és ebben a tekintetben *Wlassics* miniszter szerencsésen és helyesen működik. A testnevelés népszerűsítése nézete szerint még a jövő zenéje. Az irányítás az iskolán túl nem terjedhet, elegendő tehát, ha a közoktatási tanácsban alakítatják, önálló testület nem szükséges.

Ottó József tornatanár károsnak tartja, ha iskolán kívül állók is beleszóllhatnak az iskolai nevelés kérdésébe. A tanács az ő nézete szerint is csak az iskolát tarthatja szem előtt, mert ellenkező esetben külön társadalmi osztályt is kellene abban szervezni.

Krasznay Ferencz orsz. képviselő szeretné, ha a magyar nép training-nép lenne s ezért demokratizálni óhajtáná a testi épség kultuszát. Ezt a miniszter, akitnek kezdeményezését nagyra becsüli, maga nem teheti, de lehet főmunkatárs. Azért országos tanácsra van szükség és mivel tudja, hogy a miniszter semmiben sem szeret félmunkát, reméli, hogy most is a memorandumnak megfelelően a sikert ígérő intézkedéseket meg fogja tenni. A sportegyletekre a tanács hatáskörének az ő nézete szerint sem szabad kiterjeszkednie. A tanács véleményező és kezdeményező testület lenne, amely a hatóságokkal is érintkezésbe lépne és a városokat felszóllíthatná, hogy játéktereket engedjenek át.

Wlassics Gyula kultuszminiszter ezzel szemben megjegyzi, hogy végre a kormány is tehet valamit ez ügyben és fel is szóllította az összes városokat, hogy játéktereket engedjenek át. Köszönettel kell kijelentenie, hogy sok város már eleget is tett e felszóllításnak, de sajnos, néhány város épen nem tanúsított e tekintetben áldozatkészséget. Figyelmébe ajánlja mindazokrak, akik a tárgyhoz még szóllani kívánnak, hogy most a főfeladat, hogy oly eszközökről gondoskodjunk, amelyekkel az első lépést megteheszük. Ő arra törekszik, hogy a fogékonyságot az országban minden jó és szép iránt fölkeltsé. Örömmel konstatálja, hogy épen a test-

nevelés kérdésében a fogékonyság már igen nagyfokú és az utolsó években a társadalmi tevékenység igen jelentékeny haladást mutat föl, amit épen az e téren keletkezett egyletek is bizonyítanak, amelyek a legnagyobb buzgóságot fejtik ki. Bizvást reméli, hogy a testi nevelés elfogja szoktatni a fiatalságot más kicsapongásoktól. Ő maga is a szükséges intézkedéseket minél szélesebb körben szeretné megtenni, azonban megtanulta, hogy bármennyire ragaszkodjék is eszméjéhez, mégis a körülményekkel meg kell alkudni s ezért igen szívesen rá áll egy 25%-os egyezsége. Igen fog örülni, ha az első lépést megtehetjük és ez által az egész társadalom figyelmét e kérdésre ráterelhetjük. Az e téren jövőre is felmerülő minden eszmét is kész szívesen felkarolni és reméli, hogy nem sokára lehetséges lesz a további lépések megtétele is, most azonban óvakodjunk a tuzásoktól. (Élénk helyeslés.)

Berzeviczy Albert, mint a memorandum egyik aláírója szólalt fel, bár tudja, hogy a miniszter mostani érdekes nyilatkozata után nem igen sok újat mondhat. Ő a maga részéről is mély köszönetet mond a miniszternek a tanácskozás összehívásáért. Ő az alakítandó tanácsnak szélesebb keretet szeretne adni, mert úgy hiszi, hogy az az egyleteknek is mintegy képviselője lenne. A czélt önálló tanácscsal teljesebben lehetne elérni; az iskola körén való tulmenés nem azt jelenti, hogy ez a tanács hatósága lenne az egyleteknek, de reméli, hogy épen a nagyobb tekintély folytán és különösen azért, mert e tanácsok tagjai a kormány által neveztetnének ki, odafejlődnének a dolgok, hogy az egyletek önként fordulnának e tanácshoz utbaigazításért. A magyar társadalom megkívánja az állami támogatást és vezetést s ezt a jelen esetben is tekintbe kell venni. A tanács különben összeköttetésben kell hogy maradjon a közoktatási tanácscsal úgy a szervezet, mint a vezető személyek tekintetében is. Ha ma nem is oldható meg a kérdés a maga egészében, mindenesetre vívmány az is, hogy a közoktatási tanács egy külön bizottságában a testnevelés tervszerűen és intenzívebben fog szabályozást nyerni. (Élénk helyeslés.)

Dr. *Juba* Adolf helyesli egy külön véleményező és előkészítő testület szervezését, amelynek azonban szerves kapcsolatban kell lennie az országos közoktatási tanácscsal, amelynek szakosztályát képezné; élén egy referens állana, a tagok közé egyenlő számban neveztetnének ki iskolaorvosok és tornatanítók. E szakosztály feladata volna a tanács iskolalátogatásaiban résztvenni. Hangsúlyozza, hogy a testnevelési tanács működési köre tisztán az iskolai testnevelésre terjeszkedjen ki.

Kun Gyula fővárosi tanácsos külön tanács szervezését ma nem tartja sem indokoltnak, sem czélszerűnek. Különbséget kell tenni testnevelés és testedzés között; a testnevelés egyszersmind testedzés is, de nem megfordítva. Különösen óvakodnunk kell, oly organum alkotásától, mely más organum hatáskörébe belenyulna.

A nevelés az oktatásügyi miniszter kezében van és mindnyájan elismerjük, hogy jó kézben is van; ha a téren többet kell tenni az eddigieknél, kérjük a minisztert, hogy a Közoktatási Tanács keretében oldja meg e kérdést. (Helyeslés.)

Nagy László szintén csak az iskolára akarja a tanács működését szorítani.

Alexander Bernát szerint az iskolai nevelés ügyét a közoktatási tanács kezéből kivenni nem lehet. Amilyen dicséretes a miniszter nagyszabású koncepciója, éppoly kiemelendő az óvatosság, amelylyel az iskola belételeire tartozó kérdésekhez nyul. A külön tanács veszélyes lenne, mert a testi nevelést az egyéb neveléstől elválasztani nem lehet.

Több szónok nem jeientkezvén,

Wlassics Gyula kultuszminiszter az értekezletet bezárta. Nagyon köszöni — ugymond — az igen érdekes felszólalásokat, amelyekből a konzekvenciát le fogja vonni. Némelyek, úgy látszik, nem ismerik a közoktatásügyi tanács szervezetét és azt hiszik, hogy annak csakis bel és kültagjai folyhatnak be az ügyek intézésére, ámde a dolog nem úgy áll, mert a közoktatásügyi tanács behívhat keretén kívül levő szakférfiakat is. A miniszter azt hiszi, legcélszerűbb lesz, ha az iskola keretén nem megyünk túl, de ő maga is osztozik abban a fölfogásban, hogy az iskolával kihatnak majd az életre is. A lelkesedés a torna iránt egész élénk; a városok versengenek a tornaversenyekért és a szülők is legnagyobb örömmel nézik a tanítás ezen ágát, úgy, hogy itt a propogandára tulajdonképen szükség nincs. Az ügynek már az első lépéssel is nagy szolgálatot teszünk, ő tehát megfogja alkotni a szükséges szabályokat és amint csak lehetséges, ki fogja építeni a szervezetet. Köszönetet mond különösen a memorandum aláíróinak, akiknek tulajdonképen a mai tanácskozás köszönhető és akik az ezáltal elért eredményben láthatják kezdeményezésük némi jutalmát. (Élénk helyeslés.) Biztosítja végül az értekezletet, hogy bármily eszmét fognak is a jövőben megpendíteni, ő azt örömmel felkarolja és újra tanácskozás tárgyává teszi, mert ő maga is lelken viseli a testi nevelés ügyét és nagy öröme szolgálja, ha sikerülne neki a nemzetnek minél derekabb, minél edzettebb fiukat nevelni. Ujabban megköszönve az értekezlet tagjainak fáradságát, esti 7 órakor a tanácskozást bezárta.

A lőcsei kerületi tornaverseny.

Gyönyörű napra virradt Lőcsének, Szepesvármegye történeti nevezetességű városának, valamint az ide segreglett szomszéd városoknak lakossága ez évi május hó 21-én. Ugyanis e nap volt kitűzve a besztercebányai és kassai tankerületek tornaversenyének napjául.

A különböző dresbe öltözött ifjak, kiket a pályaháznál vártak az elszállásoló és fogadó-bizottság tagjai,

már az előző kedvező napon, több csoportba oszolva, vidám dobpergés és trombitaszó kíséretében járták be a régi várost és szakértők kalauzolása mellett tekintették meg annak ritka nevezetességeit.

A helybeli ifjuság oly lelkesedéssel fogadta nemes versenytársait, hogy a népesebb intézeteket nemzeti zene és a Rákóczy-nóta hangjaival vezette végig a lobogó diszt öltött ódon utcákon és kísérte be pihenő tanyáira.

Azonban a lelkesedés csak másnap dél előtt szállt tetőpontjára, midőn ugyanis a nagyszámu ünneplő közönség jelenlétében a késmárki és eperjesi ág. ev. főgymnázium és a kassai állami főreáliskola kegyeletes ifjusága ének és szónoklat kíséretében nemzeti színű szalagokkal diszitett koszorúkat helyezett a branyiszkóif halhatatlan szabadsághősök emlékére Szepesvármegye hazafias közönsége által Lőcse főterén felállított honvédszobor talapzatára.

E lélekemelő mozzanat, az ifjuság hazafias érzelmeinek e szép megnyilatkozása oly kedvelté tette a haza reményeit, hogy a lakosság mindnyájukat meleg rokonszenvvel és tárt karokkal fogadta.

A nemsokára bekövetkezett délután a pálmáért küzdők ideje volt s valóban a közönség, élén gróf Csáky Zenó megyei főispánnal, a fő jury elnökével, az összes verseny iránt mindvégig meleg érdeklődést tanúsított és minden egyes versenynemet a legnagyobb figyelemmel kísért, hogy a győzelmi érmek odaitélésében csakis a tiszta igazság alapján álhasson.

A két tankerület 45 intézete közül 19 vett részt a versenyben, u. m.

a) középiskolák: a beregszászi áll. főgymnázium, a besztercebányai kir. kat. főgymnázium, az eperjesi ág. ev. főgymnázium, az eperjesi kir. kath. főgymnázium, az iglói ág. ev. főgymnázium, a kassai áll. főreáliskola, a késmárki ág. ev. főgymnázium, a lőcsei kir. kath. főgymnázium, a lőcsei áll. főreáliskola, a mármaroszigeti ev. ref. főgymnázium, a munkácsi áll. főgymnázium, a rózsashegyi kat. főgymnázium, a selmecbányai ág. ev. főgymnázium és az ungvári kir. kat. főgymnázium:

b) Tanítóképzők: az iglói és znióváraljai áll. tanítóképző, a szepeshelyi róm. kat. tanítóképző;

c) A polgári iskolából csak a nagyszőlősi áll. polgári iskola vett részt.

A kereskedelmi iskolákból egyetlenegy sem jelentkezett.

Mindjárt ebéd után fél kettőkor vette kezdetét a minden tekintetben fényesen sikerült díszkivonulás, melyet a lőcsei kir. kat. főgymnázium ifjusága nyitott meg. Ez képezte az első oszlopot, mely előtt három lépésnyi távolságban egészen katonás léptekkel négy lőcsei tanuló haladt. Ezek közül kettő hatalmas nemzeti zászlót tartott kezeiben. Így érkezett mind a nyolcz oszlop a maga 120—140, csaknem 1000 tanulóival a lőcsei középiskolák játszóterére, mint a kerületi tornaverseny színhelyére, hol is az oszlopvezetők vezénysza-

vára a tribünök előtt egyszerü fövetéssel tisztelkedve és középre zárkózva *Tittel* Lajos lőcsei kir. főgymnáziumi tanár vezetése mellett egy szólamban, igazi lelkesedéssel énekelte el a Hymnuszt.

A felállás, a szabadgyakorlatok s az ezt követő gyakorlatok mind igen jól sikerültek.

Legszebben beszélnek a számok, melyek ereje világosan előtárja a tiszta igazságot a maga egyszerűségében, mondhatnám ridegségében; azért az elért eredményeket számokban állítottam össze.

Az egész kerületi verseny fénypontját az összetett verseny képezte, melyben intézetek intézetek ellen versenyeztek, anélkül azonban, hogy véletlenül egy erősebb intézet gyengébbel kerülhetne össze. Ez az eset itt teljesen ki van zárva, mert csak is az elért erőpontok döntenek. E pontok számítása a következő: A intézet *M* tanulója dobott egyszer 820, másszor 700 cm.-t tehát dobásainak értéke $820 + 700 = 1520$, mely összeg azonban még 2-vel osztandó s így $1520 : 2 = 760$ cm.-t dobott és ugrott is kétszer, de a megállapodás szerint a jobbik ugrását téve számításba, ezen tanuló ugrott pl. 490 cm.-t és így *M* tanuló erőpontjai kitesznek $760 + 490 = 1250$ cm.-t. Ámde egy intézetből 6 tanuló versenyzett és mind a hat pontjait összeadva kaptuk az intézetek erőpontjait.

Igy alakult ki tehát a következő osztályozás:

1. Znióváralja, tanítóképző	7821	cm.-el
2. Igló, főgymnasium	7789	"
3. M.-Sziget, főgymnasium	7693	"
4. Eperjes, kir. főgymn.	7642	"
5. Munkács, "	7578	"
6. Beregszász, "	7369	"
7. Losonc, "	7258	"
8. Lőcse, "	7153	"
9. Igló, tanítóképző	6902	"
10. Késmárk, főgymnasium	6901	"
11. Lőcse, reáliskola	6748	"

12. Kassa, reáliskola	6703	cm. el
13. Eperjes, ág. ev. főgymn.	6634	"
14. Besztercebánya, főgymn.	6633	"
15. Rózsahegy, főgymnasium	6604	"
16. Ungvár, főgymnasium	6378	"
17. Selmechánya, főgymn.	disqualifikáltatott.	
18. Szepeshely, tanítóképző	nem versenyzett.	
19. N.-Szöllős polg. iskola	"	"

Ezen adatok alapján mindenki kiszámíthatja, hogy bármelyik intézet 6 tanulója közül átlag mennyit dobott egyik és mennyit ugrott. Például: mennyit ugrott egyik lőcsei gymnasiumi tanuló és mennyit dobott? Felelet: $7153 : 6 = 1192 \frac{5}{6}$ m. s mert e szám egy tanuló 2 dobása és 1 ugrása, vagyis egy részre jut: $1192 \frac{5}{6} : 3 = 397 \frac{5}{6}$ cm., tehát két részre 795 cm., azaz minden egyes tanulóknak úgy a jobb, mint a bal kézzel külön-külön véve el kellett dobni a 7 kg.-os vasgömböt 795 cm.-re és ugornia kellett 397,5 cm.-t. Más szavakkal: minden egyes dobása kerek számban kitett 8 m.-t és ugrása 4 m.-t, a mi bizony elismerésre méltó siker, ha tekintetbe vesszük, hogy e középiskola nincs oly kedvező helyzetben, hogy versenyző tanulóit 3—4 száz közül válogathatná ki. Ez pedig, mint tudjuk, nagyon is számot tevő tényező.

Az elbírálás érdemére hangsúlyoznom kell, hogy egyetlen tanár sem volt bírálója a maga növendékének. Ezen elv ki volt mondva és nemcsak az egyénekenkénti versenyekben, de még a szorgyakorlatokban és játékokban is keresztül volt hajtva. Hogy némelyik népes intézet, pl. az ungvári kath. főgymnasium ifjúsága oly kevés erőpontot mutathat föl, azt akként kell megmagyaráznunk, hogy egy, esetleg két tanulója is átlépte a sújdobásnál azon határt, melyen túl dobása már nem számít.

A szövegben fel nem sorolt verseny eredményét a következő táblázat tünteti föl:

A versenyeredmények táblázata.

Intézet	Póznamászás Díj		Magas ugrás		Függesz- kedés		Futás		Összesen		Végösszeg	Összetett verseny	Hányfélekép érdemelt oklevelet	Hány darab 10 koronást kapott
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.				
Beregszász, gymn.	1	—	—	—	—	—	—	2	1	2	3	6 bronzérem	3	—
Eperjes, kir. gymn.	—	—	—	1	1	1	1	1	2	3	5	6 bronz	3	1
Eperjes, ág. gymn.	1	1	—	—	—	1	1	1	2	3	5	—	2	—
Igló, gymn.	—	1	2	—	2	—	2	—	6	1	7	6 bronz	2	1
Igló, tanítóképző	—	—	—	—	—	2	—	1	—	3	3	6 "	2	—
Kassa, reál	—	—	—	2	—	1	1	1	1	4	5	—	1	—
Késmárk, gymn.	—	1	1	—	1	—	1	1	3	2	5	—	1	1
Losonc, gymn.	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	2	6 bronz	3	—
Lőcse, gymn.	1	1	—	1	1	1	5	3	7	6	13	6 "	3	1
Lőcse, reál	—	—	—	1	—	—	2	2	2	3	5	—	2	—
Mármarosziget, gymn.	—	—	2	—	—	2	—	—	2	2	4	6 bronz	3	—
Munkács, gymn.	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	2	6 "	3	—
Nagy-Szöllős, polg. isk.	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	2	—	1	—
Rózsahegy, gymn.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—
Selmechánya, gymn.	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	2	—	1	—
Ungvár, gymn.	1	1	1	—	—	—	—	1	2	2	4	—	1	—
Znióváralja, tanítóképző	1	—	—	2	1	—	2	2	4	4	8	6 ezüstérem	1	6
Besztercebánya, gymn.	E	lis	m	e	rő	ok	ir	at	ok	ir	at	—	—	—
Szepeshely, tanítóképző	E	lis	m	e	rő	ok	ir	at	ok	ir	at	—	—	—

A szertornázásban feltüntek és eismerő okiratokat kaptak a következő intézetek:

a) A nyujtón tornászok: a munkácsi áll. főgymnasium, az eperjesi ág. ev. főgymnasium és a kassai áll. főreáliskola

b) A lóugrásban: a lőcsei kath. főgymnasium.

c) A korlátornászok közül: a beregszászi áll. főgymnasium, az eperjesi kir. kath. főgymnasium, az iglói és késmárki ág. ev. gymnasium, a lőcsei áll. főreáliskola, az ungvári kir. főgymnasium és a rózsasági kath. főgymnasium.

d) A bakkugrásban; a losonci áll. főgymnasium. A játékokban győztek és pedig:

a) A füleslabda-játékban: az eperjesi kir. kath. főgymnasium, a beregszászi áll. főgymnasium, az eperjesi ág. ev. főgymnasium, a losonci áll. főgymnasium, a lőcsei áll. főreáliskola, az ungvári kir. kath. főgymnasium és a selmechányi ág. ev. főgymnasium.

b) A nagykovács-labdajátékban: a máramarosszigeti ev. ref. főgymnasium.

c) A medvefogó-futójátékban: a lőcsei kir. kath. főgymnasium, az iglói áll. tanítóképző, a munkácsi áll. főgymnasium, a máramarosszigeti ev. ref. főgymnasium és a nagyszőlősi áll. polgári iskola.

Sietek megjegyezni, hogy a futásban a lőcsei középiskolák alsó osztályai is versenyeztek egymás közt és hogy a lőcsei kir. kath. főgymn. alsó 4 osztályára 4 első és 3 második díj, a többi pedig a 4 felső osztályra esik; továbbá, hogy a póznamászásban és a magasugrásban a középiskoláknak csupán az V. és VI. s a képzőiskolák I. II. osztályai, a függeszkedésben pedig csak a VI. és VIII. és a tanítóképzők III. és IV. évfolyamában tanulók versenyeztek.

Főbb eredmények: legtávolabbra, 1110 cm.-re dobott Zvakovszky Miklós, eperjesi kir. kath. főgymnasiumi VIII. oszt. tanuló. Legmagasabbat, 170 cm-t ugrott Dubovinszky Bertalan iglói ág. ev. főgymnasiumi VI. oszt. tanuló. Legtávolabbra 575 cm-re ugrott Mankovics Ákos késmárki ág. ev. főgymnasiumi tanuló. A lőcsei középiskolák 4 alsó osztályának legjobb futója Ketzera János, lőcsei kir. kath. főgymnasiumi IV. oszt. tanuló. Kik is elnyerték Szkicsák Ignác lőcsei kir. törvényszéki bíró ajándékát, fejenként egy darab 10 koronás aranyat. A gróf Csáky Zenó szepesmegyei főispán által ajándékozott 6 darab 10 koronás arany a főverseny legelső csoportjának, a znióváraljai tanítóképző derék tagjainak jutott.

Habár némely intézet több irányban is érdemelt elismerő okiratot, mégis mindegyik csak egyet kap, melyben azonban ki lesz téve, hogy: a szertornázásban, vagy: a szertornában és játékokban, esetleg: az összetett versenyben, a szertornában és a játékokban elért sikereinek elismerésül lett az intézet kitüntetve. Továbbá minden tanuló, ki valamely egyénekenkénti versenyben győzött, kap egy díszes elismerő okmányt, mely tartalmazni fogja, hogy az illető például a futásban, vagy a mászásban nyert. Így a tanuló bármikor is beigazolhatja,

hogy a versenyérmét jogosan viseli. A hány érmet nyert valaki, ugyanannyi okmányt kap. Az intézetek csak az összetett versenyben, a játékokban és a szertornában kaphattak elismerő okiratot. A mely intézet e három versenyben, vagy ennek valamelyikében kitünt, az oklevelet nyert; sőt, ha a főversenyben tünt ki, úgy a csapat mind a hat tanulója egy-egy érmet és oklevelet kapott.

Hogy a főbíró bizottság már az összes érmekeket és okleveleket mind kioszthatta, az csakis a rendezőség és a bizottság buzgalmát dicséri

Eddig tehát igazán szép rendben, mintaszerűen folytak le a gyakorlatok, míg a versenymászás is kidomborodott, de már kevésbé a magas ugrás, mert a tribünökhöz közelebb és a póznamászással egyidőben, egyszerre két helyen kellett volna megtartani, mint azt a szűkebb rendező bizottság el is határozta. Ez általa időben egy fél órát nyertünk volna.

Kritikai szempontból és épen nem utánaandó példa gyanánt fel kell említenem, hogy a vezető, kísérő és tornatanárok ellepték a mászó állvány és a mellette levő igen rossz, a közönségtől nagyon távol eső helyen megkezdett magas ugrás környékét; miért is látni csak keveset lehetett. E bajon azonban segített a kellő helyen felállított második ugrómérő.

Most következett a főverseny: a súlydobás és a távolugrás, melyet megint a fenti tanárok és tanulók odatódulása tett kevésbé élvezhetővé. Általában több országos és kerületi tornaversenyen azon szomorú tapasztalást szereztem, hogy mindig a kísérő és tornatanárok zavarják a fegyelmet. És mi által? Az által, hogy folyton kérdezősködnek, folyton járkálnak egyik szertől vagy versenyhelytől a másikhoz, nem állanak oszlopaiknál, nincsennek saját tanulóik mellett s így midőn az egyes versenyszámoknál a tanulók megjelennek, olyanok is velük mennek, a kik nem versenyeznek; holott, ha a kísérő vagy a tornatanár csapatja mellett állana, úgy csak azokat bocsáthatná a szűkebb versenytérre, kik tényleg versenyeznek. Hogy engedelmessédjék egy idegen intézet tanulója az előtte álló idegen rendfentartónak és hogyan tartsa az vissza azon idegen tanulót, ki neki azt mondja: uram, mi megyünk versenyezni, mert e versenyemre nevezve vagyunk! ? Így betódul előbb az intézet egyharmada, nemsokára a többi és tele a versenypálya.

Ha a tornatanár valamely versenynél bíró gyanánt szerepel, úgy gondoskodjék e verseny tartamáig helyettesről és szereplése után siessen vissza intézetéhez, hogy a növendékek sohase legyenek felügyelet nélkül. Ezt kívánja a jó rend, ezt a józan ész.

Kísérő és tornatanár egyaránt támogatva fentartják a fegyelmet, idegen elemek nem boldogulnak. Miből az a tanúság, hogy az ily kerületi és országos versenyeknél az idegen tornatanárok közül minél kevesebbet osszunk be a juryba és nagyon is gondoskodjunk, hogy legalább egy tanár mindig ott tartózkodjék saját intézeténél.

A fenti alapon lepték el nálunk is a versenyteret, mi nemcsak a rendet, hanem kilátásban a nézőközönséget is zavarta. Tény, hogy e zavaráshoz a hirtelen támadt, rövid ideig tartó gyenge eső is hozzájárult; de a fő ok mégis a tanulók és tanárok btódulása volt, habár az előértekezleten nagyon hangsúlyoztuk, hogy mily szükséges a tanároknak állandóan a csapatjuk mellett tartózkodni.

A versenyfutások a gyenge és a futásra épen nem alkalmas és elő nem készített talaj daczára is elég jól sikerültek: de, hogy a helyi intézetek I. és IV. osztálybeli tanulói miért nem futhattak 70–80 méterről, azt csak az önállóan intézkedő ügyvivő elnök mondhatná meg. Itt történt az is, hogy a főrendező helyét elhagyva leszállt a célbírák közé s így ezentúl mindenben az indító intézkedett, holott az emelvényen csak jobban meglátszik minden és jobban is lehet rendezgetni, mint a földszinten.

Egy ily tornaversenynek csaknem a legkedvesebb pontja s a néző közönséget is leginkább köti le a versenyfutás. Nem csoda tehát, hogy a társaik győzelméért lelkesülő és különben is felügyelet nélkül álló tanulók csaknem mind betódultak a versenyterre és vállaikra kapva vitték ki onnan győztes versenytársaikat.

Most érhető, hogy a pályát meg kellett szabadítani, az ifjakat hátra kellett terelni, hogy helyet nyerjünk a játékok számára. A rend helyreállítása időt és munkát kívánt. Sajnos, hogy megint nem járultak a rend megalkotásához és fentartásához sem a vezető sem a tornatanárok. Csak nem várnak erre nézve rendeletet? Mire való a sokszor hangoztatott, de mint látszik, csak ritkán alkalmazott paedegógia?

A játékversenyegek nehezen indultak meg, mert csak úgy szólva csak maguktól rendeződtek. Még a versenyző intézetek sem törődtek velök, úgy annyira, hogy legtöbbit még az egyes játékok helyét sem tudták, pedig a főpróbán megmutattuk, hogy hol lesz a füleslabda, hol a kótya és hol a medvefogó-játék. Az időt itt is meg kellett nyújtani, csaknem egy órával, mert a megállapodás daczára csupán egy helyütt folyt a füleslabda-játék.

Mindamellet, hogy a szakember előtt itt-ott kívánni valót hagyott hátra a lőcsei kerületi tornaverseny, mégis egész bátran elmondható, hogy a sikerült versenyek közé tartozik és megjegyzéseim inkább arra alkalmasak, hogy a jövő versenyek rendezésében azokat értékesítsük.

Meg kell még emlékeznem gróf *Csáky* Zenó megyei főispánnak, mint a verseny elnökének magas röptű és lelkes hangú beszédéről, melyet a versenybírói tribün lépcsőjéről intézett a nagyszámu ifjúsághoz. Hangoztatta a Szepesség ősi erényeit: a szorgalmat, munkaszeretetet és a tántorithatlan hazafiságot és buzdította az ifju nemzedéket egyetértésre, összetartásra és lángoló hazaszeretetre. Ekkor már esteledett s a Kárpátok havas ormairól áramló hideg szél csak siettette a jutalmak

kihirdetését és kiosztását. Most meg is értette mindenki, hogy mily jó volt elrendelni a zárt fekete cipőt s a melegebb kabátot

Hát még, hogy megértették másnap a magas Tát-rába kirándulók, kiket céljuk a tarpataki vizesésekhez, a csorbai és a poprádi tavakhoz vonzott! A poprádi tónál hózivatar és két fokos hideg lepte meg ifjú tornászainkat, de azért kiállották derekasan a zord idő viszontagságait és vidámak, jókedvűek voltak mindvégig. Isten őket tartsa meg hazánk javára!

Hadik Rikhard.

Az esztergomi ifjusági verseny.

Esztergom falai között táborba szállt az ifjúság. Megélénkült a város és ezerek sokasága üdvözölte a magyar ifjúság leventéit, kik egymásközi küzdelemre gyülekeztek tanáraik vezetése alatt.

Trombita harsogás, dobpergés jelezte jövetelüket, zászlódísz és kendő lobogtatása üdvözölte őket.

És valóban festői látvány az, amely Urunk menyemenetele napján a kisgyakorlótéren gyönyörködtetett bennünket, maradandó emléket szerezvén máskor hallgatag városunknak.

A tölgykoszorutól szegélyezett és lengő lobogókkal diszített versenyter a város felől felállított diadalkapuval pompás keretet nyújtott a versenynek.

A tér déli oldalán négy tribün volt felállítva, a melyekből kettő a háttérben a közönségnek, közben a zsűrinek és elől a vezénylő tanárnak szolgált.

A tribünök és az előtérben felállított néző helyek telve voltak a helybeliek és messzevidékről iderándult közönséggel, míg a versenyteren kívül ezrekre menő nép foglalta el ingyen helyét.

Az előtér baloldalán a katonai zenekar volt felállítva. Ugy a párkányi, valamint az esztergomi tüzoltó testület, zászló alatt, ünnepélyesen jelent meg a versenyen, hogy ekép méltányolja az ifjúság nemes küzdelmét.

Pontban 2 órakor a zenekar Rákóczy hangjai mellett négyes sorokban vonult fel az ifjúság hullámvonalban, hogy a közel fél óráig tartó fegyelmezett meneteléssel foglalja el helyét oszlopokban.

Riadó éljen, kendő lobogtatás fogadta őket, sokaknak szemében csillant meg, a gyönyörtől meghattottság könnye. Hát még mikor rázeneült a Hymnus!

Majd a szabadgyakorlatok következtek, mint kézzelfogható bizonyítékai az erőnek és fegyelmezettségnak, amelyekkel ifjúságunk rendelkezik. Ezt követték a katonai rendgyakorlatok a legpontosabban egyenletes csapat mozgásokkal. Azután egyes intézetek a kézi ruddal, buzogánnyal kísért produkciójukat mutatták be s e közben a kecskeméti gyönyörködtették guláikkal, ol-táraikkal a közönséget. Ezek után a futó verseny, magas

és a távolugrás következett, majd gomolyba olvadt az ifjúság és a szertornázást hajtották végre.

Zugott az éljen a taps, egy-egy ifju győzelme fölött s hol a győztest, hol a tanárt emelték vállaikra.

De ki tudná mindazt a sok szépet, azt a sok gyönyörködtetést egyhamar leírni!

Elismerés illeti mindazokat, első sorban a vallás és közoktatásügyi ministert, ki az ifjúság testi nevelésére és a nemzeti érzület fejlesztésére czélzó az oly hatalmas ifjúsági versenyeket meghonosította. Egyben köszönettel adózunk a budapest-vidéki tankerület nagyérdemű és tudós főigazgatójának is, Franciscs Norbertnek, hogy figyelme Esztergomra terjedvén, az ifjúságot elhozta körünkbe, édes otthonunkba

De elismeréssel adózunk a város középiskolai igazgatóinak, kik a tantestülettel együttesen fáradságot nem kimélő ügybuzgósággal mozdították elő a verseny sikerét.

Dicséret illeti Báros Reming dr., Schedl Arnulf főgimn. és Obert Ágoston képezdei tanárokat, kik az időt nem kimélő buzgósággal fáradoztak, továbbá Obert Ágoston és Gyarmati József torna tanárokat, kik növendékei méltó elismerésben részesült versenyző csapatai közötti, a mi magunk ifjúságának verseny képességét is igazolták.

Dicséret illeti végül a rendezőseget, mely fáradhatlan kitartással hatott oda, hogy az ünnepély sikerét emelje.

Az ünnepély lefolyása a következő volt:

Reggel nyolcz órakor az ifjúság a plébáni templomba vonult, hol misét hallgatott, mely után egybegyülekezve, a fellobogózott utcákon át kivonult a versenyterre, hol az összgyakorlatok próbáit tartotta meg.

Menetközben csatlakoztak a budapesti intézetek tanulói, kik a 9 óra 26 perczkor érkezett külön vonattal jöttek meg.

Az összpróba után bevonulva, a fővárosból érkezettek isteni tiszteletre, míg a többiek szállásukra mentek.

Alig egy órával a déli harangszó elhangzása után szokatlanul mozgalmas képet öltött városunk.

Akárcsak a budapesti lóversenyek alkalmából az Andrássy-ut, kicsinyben hasonló kocsiforgalom indult meg a Kossuth Lajos-utcán. Fogat, fogat után, egyik oldalon ment, a másikon jött, s utcáink százával öntötték a kíváncsiak sokaságát, hogy növeljék a sok ezrek számát. E közben az ifjak a Szécheny-téren egybegyülekeztek, betöltve a teret fel egész a piaczig.

Türelmetlenül várakozott a nézők nagy sokasága, midőn 2 óra után néhány percczel előbukkant a vámháznál az esztergomi gymnazisták fehér egyenruhás csapata, mely a menetet megnyitotta

A katonai zenekar a bejáratnál a Rákóczy hangjaival fogadta az ifjak seregét, kik kígyó vonalban vonultak fel a téren, majd zászlót hajtva a vezénylők és versenybírók előtt, oszlopokba állottak fel.

Gyönyörű festői látvány volt ez a felvonulás, mely a levente kort tárta elénk. Délcegen fegyelmezett csapatokban lépdelték az ifjak, s az egyenruhák összevisszasága a hatalmas kígyóvonalban megragadó, gyönyörkedtető képet tárt elénk.

Hat hatalmas oszlopban állottak fel, melynek utánna adott jelre elzengték a Himnuszt.

A Hymnus elhangzása után, kezdetüket vették a szabad gyakorlatok, melyek szép rendben és az ütemek praecis betartásával folytak le, melynek utánna az oszlopok a háttérbe vonultak, s kezdetüket vették a katonai rendgyakorlatok, melyek meglepő szabatosággal folytak le, s dicséretére váltak az abban résztvevő intézeteknek.

A programm szerint ezután következtek a szabadgyakorlatok kézi szerekkel, a nyolcz pontból álló versenyek, szertornázás s játék.

A műsornak legérdekesebb részét a versenyek képezték, a versenyfutás, távolugrás, súlydobás, mapasugrás stb., melyeknél igazi athlétikai mutatványokban volt részük gyönyörködhetni a versenybírók tagjainak.

Szándékosan emeltük ki, hogy a versenybírók tagjainak, mivel a nagyközönség azokból, még a tribünök legmagasabb pontjáról sem láthatott semmit, mivel az ifjúság azokat úgy elállotta, hogy látni mit sem lehetett.

Kár, hogy e részben valamelyes intézkedés nem történt, mert a teljes siker rovására esett az, s a közönség, mivel látni való nem igen akadt, 4—5 óra tájban hazafelé kezdett szállingózni.

A versenyek legérdekesebbjéből a futóversenyekből a nagyközönség szintén mit sem láthatott, mivel nem előtte folyt le s e részben vagy a pálya, vagy a tribün elhelyezése nem volt szerencsésen megválasztva, mert míg a tribünök a versenyter délnyugati oldalán voltak elhelyezve, addig a versenypálya annak délkeleti oldalán volt, mi ugylátszik a terepviszonyokra való tekintettel történt így, de ami a fizető közönség körében visszatetszést szült.

Esti 7 óra felé járt már az idő, midőn a sor a versenydíjak kiosztására került.

A szép ünnepélyt a Hymnus fejezte be, mely után az ifjúság bevonult a városba.

Az est harangszó kondult már meg, mire az ifjúság a városba ért

A győztesek a csapat élén lépdelték, kezeikben pálmaágával, a cserkoszoruval, a serleggel, majd büszkén kifeszített mellükön az érmeikkel.

Versenydíjak:

A versenyzésben részt vett intézetek és ifjak a következő díjakat nyerték el.

1. Az esztergomi hölgyek díját ezüst pálmaágat a bpesti V. ker. főreáliskola részére Melegi Gyula vitte el, míg ő maga arany éremmel lett kitüntetve, 200 méteres futásban.

2. Az esztergomi tornaegyesület ezüst babér koszorúját a váci főgimnázium részére Bárdos Rezső szerezte meg, ki maga aranyérmét kapott súlydobásért.

3. Esztergom város turulos arany diszermét az esztergomi érseki tanítóképző részére Mericska János nyerte el, maga pedig arany éremmel lett kitüntetve magas rudugrásért.

4. Az ezüst serleget, Szacellár György országgyűlési képviselő díját a gyöngyösi főgimnázium nyerte el.

Reusz József ezüstserlegét tornász ügyességeért és a korláton bemutatott szép gyakorlataiért Varsányi Ignác esztergomi fg. VI. o. tanuló, az álló órát pedig Krizsán István esztergomi IV. o. realista kapta meg.

Francics főigazgató az esztergomi főgimnázium ifjúsági könyvtárnak Eötvös: A falu jegyzőjének diszkidását, Daubner Géza VII. o. tanulóknak, Arany: Trilogiáját, Valnicsek Károly tanítóképző növendéknek, Vörösmarty epikus műveit, Buday Aladár tanítóképző növendéknek, Az ember tragédiáját a versenyen tanúsított buzgalmukért.

Szabadgyakorlatokért:

A szép szabadgyakorlatokért mind a 28 résztvevő intézet elismerő oklevelet kap.

Katonai rendgyakorlatokért:

Oklevelet kap: az egri fg., kecskeméti fr., halasi fg., bpesti ref. fg. Szabatos előadásért 20—20 koronát Francics Norberttől az egri főreál s a kecskeméti fr. segítőegyesülete.

Kézi szergyakorlatokért.

Sacellár György ezüst serlegét a gyöngyösi főgimnázium kapta.

Oklevelet nyert: Gyöngyösi fg., budapesti II. fr., budapesti gyakorló fg., I. áll. fg., ref. fg., IV. fr., Röser intézet, nagyikindai fg., szegedi piarista fg., kecskeméti fr.

150 méteres futásért:

Arany érmét nyert: Speidl Géza, bp. Röser-int. tanuló.

Ezüst érmét: Kiss Ernő, szegedi fg., Schneider János, kecskeméti fr., Klopp Jakab, szegedi fr., Janics Lajos, bp. Röser, Walter Ferencz, bp. VII. fg., Katona József, bp. V. fg., Speidl Géza, bp. Röser.

Bronz érmét: Várady Jenő, bp. I. fg., Pilinszky János, bp. V. fg., Héjas Pál, kecskeméti fr., Reidl Emil, bp. V. fr., Forgách Béla, VII. fg. Szekulesz Béla, bp. VI. fr.

200 méteres futásért:

Arany érmét kapott: Melegi Gyula, a bp. V. ker. főreál tanulója, intézete pedig az esztergomi hölgyek díját, az ezüst pálmaágat.

Ezüst érmét: Melegi Gyula, bp. V. fr., Olasz Pál, bp. piarista fg., Groszner Árpád, bp. VIII. fr., Kövesdi Imre, bp. I. fg., Schöffner Imre, bp. V. fr., Holics Rezső, bp. VIII. fg.

Bronz érmét: Nagy Béla, halasi fg., Steiner Lajos, bp. V. fg., Drexler Emil, bp. IV. fr., Herczföld György, bp. V. fr.

Távolugrásért:

Arany érmét: Péchy Ernő, b. VII. fg. nyert.

Ezüst érmét: Kövesdi Géza, bp. II. fr., Kaiser Ferencz, kecskeméti fr., Péchy Ernő, bp. VI. fg., Spiegel József, egri fr., Reszeli János, szegedi fr., Molnár Károly, bp. V. fr.

Bronz érmét: Popovits Dávid, szegedi fr., Gébán Jenő, bp. VII. fg., Nagy József, bp. II. fr., Baumgartner Kálmán, bp. I. fg., Kuhárik Bertalan, váci fg.

Súlydobásért:

Arany érmét kapott: Bárdos Rezső váci fg. tanuló, — intézete pedig az esztergomi tornaegylet ezüst koszorúját.

Ezüst érmét: Bárdos Rezső, váci fg. Weisz Arnold, bp. V. fr., Jancser János, kecskeméti fr., Orosz Endre, halasi fg., Lesiczky Zoltán, egri fr., Klémán István, szegedi fr. (E három utóbbi nem vett részt a döntő versenyen.)

Bronz érmét: Csépanyi József, egri fr., Radványi Dezső, gyöngyösi fg., Dietz Károly, bp. IX. fg., Berán József, budapesti Röser. int.

Függeszkedésért:

Arany érmét nyert: Pierre János, szegedi fr.

Ezüst érmét: Pierre János, szegedi fr., Holfstatter Lipót, bp. V. fr., Koncsek László, jászberényi fg., Török László, gyöngyösi fg., Schwarcz Dezső, halasi fg.

Az V—VI. oszt. magasugrásában (ugródeszkával.)

Aranyérmét kapott Urbáni Sándor, bp. V. fg.,

Ezüst érmét: Cisángyi Ödön, bpesti VIII fg., Schmittal József, bp. VII. fg., Bunda János, szegedi fr., Bányai Miklós, bp. V. fr., Urbáni Sándor, bp. V. fg. Landmann Lipót kecskeméti fr.

Bronz érmét: Hettesheimer Péter, ujvidéki fg., Grundböck Oszkár, bp. II. fr. Grimm Aladár, bp. VII. fg., Pfanzl János, bp. II. fr., Glotzbach Kálmán, bp. VI fg.

A VII—VIII. osztály magasugrásában (ugródeszka nélkül.)

Arany érmét nyert: Görgey József, bp. VII. fg.

Ezüst érmét: Görgey József, bp. VII. fg., Springer József, szegedi fg., Felhössy N., bp. VIII. fr., Ruttikay Elemér, bp. VII. fg., Husztek Sándor, bp. VI. fr.

Bronz érmét: Perl György, bp. V. fr., Martini Ferencz, bp. II. fr., Kerpely Jenő, bp. V. fg., Kócián Andor, gyöngyösi fg., Bozáb Jenő, bp. VII. fg.

Magas rudugrásért:

Arany érmét nyert: Mericska János, esztergomi tanítóképző növendék, intézete pedig Esztergom város turulos arany diszermét nyerte el:

Ezüst érmét: Galateo Antal, bp. V. fr., Mericska János, esztergomi tanítóképző, Dalla Géza, ujvidéki fg., Popov Simon, szegedi piar. fg.

Bronz érmet: Hojcska Győző, bp. VI. fr., Vihely Jenő, szegedi fr., Szende Andor, bp. VII. fg., Tobák Ferencz, bp. VI. fr., Daubner Géza, esztergomi fg.

Szergyakorlatért:

A nyujtón bemutatott szép gyakorlataiért arany érmet kapott Hozman Antal, szegedi piar. fg. Ezüst érmet: Tóth Ödön, esztergomi tanítóképző.

A korláton bemutatott szép és szabatos gyakorlatokért

oklevelet kapott: a bp. I. fg., a váczí fg., bp. II., VIII. fr., egri fr., gyöngyösi fg., bp. VI. VIII. és ref. fg., esztergomi fg.

A lovon végzett kiválóan sikerült szergyakorlatokért

oklevelet kapott; a nagyikindai fg., s a bp. ref. fg., sikerült gyakorlatokért szintén oklevelet: a jászberényi fg., a bp. VIII. és gyakorló fg.

A szép szabadgyakorlatért 25 intézet éremtára I-I bronzérmet kap, az esztergomi real és tanítóképzők ezüstérmet.

Az ifjak egy része még a verseny napján elutazott, míg nagy része másnap a város nevezetességeit tekintette meg.

Zárógyűlés.

A rendezőbizottság a versenyt követő nap délutánján ülést tartott, melyen a kütönféle jelentések tudomásul vétele után, a szükséges intézkedéseket tette meg.

Egy aranyérem — mivel az előrehaladt idő miatt játékot nem mutattak be — megmaradt. Dr. Helcz Antal indítványára a bizottság ezen aranyérmet emlékül s tisztelete jeléül Franciscs Norbert főigazgatónak ajánlotta fel, aki meghatóttan köszönte meg a szives figyelmet s kérte a bizottságot, hogy adja az érmet olyan helyre, ahol nincs kitéve a veszendőségnek, a helybeli főgymnasiumnak. A bizottság örömmel egyezett bele. A polgármester kérésére azonban egy ezüst érmet mégis elfogadott. Ezüst éremmel kedveskedett még a bizottság emlékül Hartmann Gusztáv, Tiefenthal Gyula, Obert Ágoston, Gyarmati József, dr. Bárdos Remig biz. tagoknak s a közreműködő testületeknek.

Főigazgató kitejézte őszinte háláját a polgármester, a bizottságok s a város közönsége iránt, viszont a polgármester megköszönte a főigazgató fáradhatlan vezetését, Oberth Ágoston, Gyarmati József tornatanárok s dr. Bárdos Remig fáradozását s minden közreműködő szivességét. A bizottság jegyzőkönyvileg köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik anyagilag is hozzájárultak a költségek fedezéséhez.

Bejelentetett miszerint a jegyekből 1328 kor. folyt be; mi földözi az emelvény árát s a díszítést.

Az okleveleket s az ezüst- és bronz érmeket a napokban küldik szét.

(Az Eszt. és V. tudósítása.)

A debreczeni ifjusági tornaverseny.

Két napon át egy darab klasszikus Hellas szállt le Debreczenbe, az olympiai játékokkal. Folyó hó 21 és 22-ik napjaira egész kelet Magyarország disze, virága, reményteljes ifjusági gyűlt városunkba, nemes vetélkedésben mutatva ki duzzadó ifju erejét s a kik e versenyt látták, a kik annak tarka képeiben, bámulatos mutaványaiban gyönyörködtek, bizonyára sohasem fogják elfelejteni Debreczennek ezt az olympi játékát, s látván a sok ifju erős, reményteljes tavaszi rügyet hazánk ezeréves törzsén, bizonyára a hazafiui reménység vesz szívében erőt, mert hisz lesz gyümölcs azon a fán, melynek ilyen a virága!

Két napon át élvezték városunk vendégszeretetét, s hisszük, hogy ők sem fogják egyhamar elfelejteni az alföldi magyarság e főerősségét, hisszük, hogy megtalálta az utat szíveikhez ez a szintiszta magyar levegő.

A kerületi tornaversenyéről tudósítónk az alábbiakat jelenti:

A versenyben résztvett a következő 22 iskola:

1. Hódmező-Vásárhely ev. ref. főgymn. 30 tanuló, 2 tanár.
2. Kisújszállás, ev. ref. főgymn. 30 tanuló, 2 tanár.
3. Mezőtur, ev. ref. főgymn. 32 tanuló, 3 tanár.
4. Sárospatak, állami tanítóképző, 30 tanuló, 3 tanár.
5. Békés, ev. ref. főgymn. 36 tanuló, 4 tanár.
6. Sárospatak, ev. ref. főgymn. 50 tanuló 3 tanár.
7. Nagyvárad, állami főreal, 28 tanuló, 2 tanár.
8. B. Csaba, ág. ev. főgymn. 34 tanuló 4 tanár.
9. Erzsébetváros, áll. főgymn. 35 tanuló, 2 tanár.
10. Szarvas ág. ev. főgymn. 46 tanuló, 3 tanár.
11. Lugos, áll. főgymn. 21 tanuló, 2 tanár.
12. Déva, áll. tanítóképző. 36 tanuló 3 tanár.
13. Nagy-Károly, főgymn. 42 tanuló, 3 tanár.
14. Nagy-Szeben, áll. főgymn. 35 tanuló, 2 tanár.
15. Belényes, főgymn. 22 tanuló, 2 tanár.
16. Nyíregyháza, főgymn. 35 tanuló, 5 tanár.
17. Szepsi-Szent-György, főgymn. 32 tan. 4 tanár.
18. Szentés, áll. főgymn. 30 tanuló 2 tanár.
19. Kolozsvár, ev. ref. főgymn. 26 tan. 2 tanár.
20. Arad, főreal. 26 tanuló, 3 tanár.
21. Miskolcz, ev. ref. főgymn. 35 tanuló, 8 tanár.
22. Deés, áll. főgymn. 22 tanuló, 1 tanár.

Összesen tehát 22 vidéki tanintézet 711 tanulója és 66 tanára vesz részt a kerületi tornaversenyen. Ehhez járul a helybeli 5 tanintézet 507 tanulója és 29 tanára. Végeredmény: 1218 tanuló és 95 tanár.

Mozgalmas, eleven volt csütörtök egész délelőtt a város, de ez a mozgalmasság a kora délutáni órákban hatalmas arányokat öltött. Ünnepi ruhába öltözött nép tolongott az utcákon, egész csapatok szállották meg a helyi vasut állomásait. Kocsi-kocsi után robogott — s megindult a néparadat a nagyerdei sporttér felé. Délután félháromtól kezdve dobpergés mellett vonultak a

főtezőn zászlók alatt, tanárai vezetésével az egyes intézetek nővérdékei. A kollegium volt a gyülekező hely, a melynek udvarát félháromra már teljesen betöltötték a tornász csapatok. A főiskola udvarán Tóth Mihály debreczeni főiskolai tanár, a verseny főrendezője fogadta táborkarával az intézőbizott ág tagjaival a csapatokat. Betűrendes oszlopban állította fel a csapatokat. Az első csapat volt Arad, azután jött Belényes, utolsóelőtti Szepsi-Szent-György, a menetet Szentes zárta be. Pont három óraker indult el a menet az udvarról Tóth Mihály vezetésével. Elöl az Egyetértés zenekara haladt, tüzes, magyar indulókat játszva. Az utca mindkét részét, a nagytemplom előtti teret, óriási közönség foglalta el.

A mikor a menet a nagytemplomnál az Egyházterre kanyarodott, felhangzott a jelszó — irány a Csokonai szobor!

A csapatok katonai feszeséggel lépkedtek be a szép Csokonai kertbe, a hol aztán felejthetetlen látvány folyt le. Az ezerháromszáz diák meghajtott zászlókkal tisztelgett a nagy lantos szobra előtt s ha jó vitéz Mihály lepillantott égi lakásából, bizonyosan nagy öröme tellett az ünnepi defelirozásba. A Csokonai kertből aztán a Péterfia-utczára kanyarodott ki a menet. Az utczát, sőt a Nagyerdő fásorát is mindkét oldalon néptömeg szegélyezte be s a tornászokat szünetnélküli éljenzés fogadta.

*

Egész Debreczen kint volt csütörtök délután a nagyerdei sporttéren. A tribünök, a félkörben felállított messze nyúló ülőhelyek zsufolásig tömve voltak közönséggel.

A tribün előtti téren foglaltak helyet a notabilitások, a kik közül a következők neveit jegyeztük fel: Kiss Áron református, dr. Volafka Nándor róm. kath. püspök, gróf Dégenfeld József egyházkerületi főgondnok, főrendiházi tag, Puky Pyula főispán, Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző, Wieber Adorján, Vogel Pál ezredes, Dobieczy Sándor képviselő, Bernáth Elemér kir. táblai elnök, Oláh Károly, Király Gyula, Szabó Kálmán, Csóka Samu, Géresi Kálmán, Dóczy Imre főigazgatók, az összes tanintézetek igazgatói, tanárai stb.

Fél négy volt, amint a tornászereg a sporttérré megérkezett s az Egyetértés zenekarának hangjai mellett tisztelegve elvonult a birói páholyok előtt. Azután oszlopokba vonult fel s vigyázz állásban maradt. A nagy tribün melletti emelvényre pár perc múlva Mácsay Sándor főiskolai énektanár lépett fel s jelt adott a Hymnus éneklésére. Ezerháromszáz ajakról csengett fel a nemzeti szolozsma lelket emelő hangja, a melyet a közönség felállva és kalaplevéve hallgatott végig.

A Hymnus után a szabadgyakorlatokat mutatták be. Ez is hatalmas színes látvány volt. Az óriási tömeg Tóth Mihály vezényszavára igen szépen s precízen hajtotta végre a gyakorlatokat s az óriási közönség lelkesen megtapsolta az ifjakat.

A szabadgyakorlat után csoporttornázás volt szerken (versenyen kívül). Minden intézetből egy-egy csoport mutatta be a korlátot és a nyújtón ügyességét. A csaportornázás alkalmával kitűnt ügyességével a kisujszállási, nagyváradai reáliskola, sárospataki és hódmezővásárhelyi tornász csapat. A csaportornázás után az intézőség jelt adott a főversenyek megkezdésére.

*

Első nap a magasugrás, sujdobás, rudmászás, kötélmászás, síkfutás, távolugrás, stafétafutás és kötélhuzás folytak le. A többi verseny eredménye a következő:

Rudmászás.

A rudmászásban csak a debreczeni középiskolák III. és V. osztályu növendékei vettek részt. A harmadosztályu növendékek közül I. díjat ezüstérmert nyert az ev. ref. főgymnázium növendéke Szabó Lajos, II. díjat az állami főreáliskola növendéke Moics Pál, a negyedik osztályból I. ezüstérmert a ref. főgimn. Rác Antal, II. bronzérmert ev. ref. főgimn. Géresi Ferencz.

Kötélmászás.

A kötélmászásban a különböző tanintézetek V., VI., VII., VIII. osztályu növendékei vettek részt.

Az eredmény ez:

V-ik osztály. I. díjat, ezüstérmert nyertek: Lautner János (békés-csabai ág. ev. főgimn.), Kutlich Sándor (szarvasi ág. ev. főgimn.), Pálffy János (debr. tanítók).

II-ik díjat, bronzérmert nyertek: Kurdi Sándor (debreczeni tanítóképzede.), Klein Jakab (debreczeni főreálisk.), Szarukán N. (aradi főgimn.).

VI-ik osztály. I. díjat ezüstérmert kaptak: Horti János (szarvasi főgimn.), Altmann Rezső (aradi főreálisk.), Tóth Imre (debreczeni tanítók).

II-ik díjat, bronzérmert: Sztaiy János (hódmezővásárhelyi ref. főgimn.), Medgyesi Gábor (debreczeni ref. főgimn.), Fehér István (debreczeni felső keresk. isk.).

VII-ik osztály. I. díjat, ezüstérmert nyert: Pelle János (lugosi állami főgimn.), Bornemissza J. (sárospataki főgimn.), Bakos István (debreczeni tanítókép.).

II-ik díjat, bronzérmert: Székács József (kolozsvári ref. főgimn.), Toldy László (nyiregyházi főgimn.), Kádár István (debreczeni ref. főgimn.).

VIII-ik osztály. I. díjat, ezüstérmert: Balogh Miklós (nyiregyházi főgimn.), Jakab József (sárospataki tanítókép.), Sarka Béla (debreczeni ref. főgimn.).

II-ik díjat, bronzérmert: Járai István (kolozsvári ref. főgimn.), Elefánt János (szarvasi főgimn.), Rázsó Ferencz (kisujszállási ref. főgimn.).

Síkfutás.

A síkfutásban szintén csak a debreczeni középiskolák növendékei vehettek részt. I. díjat ezüstérmert nyertek a III-ik osztályból Pollacsek Jenő (főreálisk.), a IV-ikből Balogh János (ref. főgimn.).

II-ik díjat, bronzérmert: Molnár Albert (debr. ref. főgimn.), Rác Antal (debr. ref. főgimn.).

Távolugrás.

Igen szép eredménnyel folyt le a távolugrás. A verseny eredménye különben a következő:

V-ik és VI-ik osztályok: I. díjat, ezüstérmert nyertek: Kocziha János (Csaba), Motesiczky Pál (debreczeni róm. kath. főgimn.), Czirják István (debreszeni felső keresk.), Rác Andor (hódmezővásárhelyi főgimn.), Koráb János (Csaba).

II-ik díjat, bronzérmert: Margu Árpád (debreczeni tanítóképezd.), Dögei Kálmán (szentesi főgimn.), Szatmári Béla (aradi főgimn.), Vári Sándor (Békési főgimn.).

VII-ik és VIII-ik osztályok: I. díjat, ezüstérmert nyertek: Falusy Alajos (nagykárolyi főgimn.), Engel László (debreczeni felsőkeresk.), Somodi István (kolozsvári ref. főgimn.), Midea Széver (belényesi gör. kath. főgimn.).

II-ik díjat, bronzérmert: Tóth Elek (sárospataki főgimn.), Hurek Pál (nyiregyházi főgimn.), Moravcsik József (szarvasi főgimn.), Szegedi Géza (debreczeni ref. főgimn.), Kovács Gábor (sárospataki tanítóképezde).

Stafétafutás.

Mondhatni a stafétafutás volt a verseny legizgalmasabb pontja. A közönség lázas érdeklődéssel nézte az ifjak versenyzését. Biztatásban, éljenzésben nem volt hiány. Az eredmény a következő:

Ezüstérmert nyertek: Hisem János, Littkei György, Jakab József, Kovács Gábor (sárospataki állami tanítóképezde), Klein Ármin, Hegedüs György, Schöntag Alfréd, Pető Lajos (debreczeni főreáliskola.), Somodi István, Joó József, Nagy Endre, Török Pál (kdlozsvár ref. főgimn.), Ormós Lajos, Bertalan Imre, Medgyesi Gyula, Erdei Lajos (debreczeni ref. tanítóképezde).

Bronzérmert nyertek: Matolcsy József, Tomm Barna, Fehér István, Engel László, (debreczeni felsőkeresk. isk.) Berrar Szeráfin, Medrea Aurél, Kacsiszovszky Pál, Karányi Barna (aradi főgimn.), Szegedi Géza, Szabó Antal, Májerszki Jenő, Sáfár László (debreczeni ref. főgimn.), Matesicky Pál, Uj Sándor, Fényes Jenő, Unger József (debreczeni róm. kath.).

A stafétafutás után kötélhuzás volt, a melyben nyertek: Szarvas, Nagyvárad, Erzsébetváros, Kolozsvár, Hódmezővásárhely, Békés és Debreczen (2) középiskolái.

Második nap.

Hasonló nagy érdeklődés mellett ment végbe a kerületi tornaverseny második napja.

A szabadgyakorlatok bemutatása után kezdődtek a versenyek. Fűteslabda versenyyel kezdődött a program. Három-három tanintézet mérkőzött egymással. Különösen szép volt a lugosi és a debreczeni, továbbá a szarvasi és debreczeni gimnázium küzdelme. Az eredmény a következő:

Oklevelet nyertek: debreczeni főreál, debreczeni róm. kath., nagykárolyi róm. kath., belényesi görög kelti, debreczeni ev. ref., nyiregyházi ág. ev. kisujszál-

lái ev. ref., miskolci ev. ref. és aradi főgimnáziumok mérkőzése.

A fűteslabda versenyek után játékokat mutattak be. A díjak kiosztása.

Géresi Kálmán tankerületi igazgató jelt adott ezután az oszlopokba való felállításra. Megperdültek a dobok s pár perc alatt ismét katonás rendben volt a hatalmas tábor. Az öt tanintézet győztes tízes csapata egymás mellé sorakozott.

Először is a debreczeni csapat kapta meg a díjat. Ez a csapat nyerte el az ezüst kürtöt; mind a tíz tornász ezüstérmert kapott, az intézet pedig diplomát. Szegedi Géza pedig, a ki a versenyek alatt különösen kitűnt ügyességével, aranyérmert kapott. Thaly Kálmán orsz. képviselő pedig két ezüstbe foglalt libertást adott át a csapat tanárának Tóth Mihály főiskolai tornatanárnak.

A második díj nyertese a hódmezővásárhelyi főgimnázium volt. Ez az intézet a gróf Bethlen Ödön által adományozott ezüstserleget, tíz ezüst érmert és két libertást kapott. A libertásokat Thaly Kálmán adta át Szapparos Károly tornatanárnak.

A szarvasi főgimnázium oklevelet, tíz bronzérmert nyert és két libertást kapott.

A debreczeni ref. tanítóképezde oklevelet, tíz bronzérmert és két libertást, a debreczeni főreáliskola szintén oklevelet, tíz bronzérmert és két libertást kapott.

Ezután a többi intézetek győztes diákjai vonultak az emelvény elé, a kiknek Géresi Kálmán adta át a díjakat. Díjosztás után a Szózatot énekelték el, aztán rendben elvonultak a lövölde mögötti térre gulyáshus lakomára.

Vacsora az erdőn.

A díjkiosztás után a tornászcsapat a nagyerdei lövölde melletti tisztásra vonult, a hol hosszú asztal mellett foglaltak helyet. Gulyáshust, bort ásványvizzel kaptak a tornászok, a kik természetesen farkas étvágyal költötték el a magyaros vacsorát. Az érdekes bankettet végignézték Thaly Kálmán, Benedek János, Dobiacky Sándor képviselők, Kovács József polgármester és a városi tanács több tagja. A diákok lelkes ovációban részesítették Debreczen diszpolgárát, Thaly Kálmánt, a ki a sárospataki diákokkal sorba kezelt fogott.

Az ifjuság nyolcz óra után vonult be vidám dalolás közt a városba.

A pünkösdi tornaünnep.*

„Ha kezemben tartanám most a Torna-Szövetség ujonnan felszentelt zászlaját, nem a szimbólumot, hanem a ténylegest, úgy meghajtanám első sorban a Budapesti Torna-Club előtt, mely óriási anyagi áldozatok és fáradozás árán a pünkösdi ünnepeket oly fényessé és feledhetetlen széppé tette, másodsorban pedig annak ügyvivő elnöke, Iszer Károly előtt, ki heteken

* A »Sport-Világ« tudósítása.

át éjet-napot áldozott, s munkálkodott, hogy ernyedetlen szorgalommal ezt az ünnepet az eddig rendezettek fölé helyezze.

A lezajlott nagy napokról szóló tudósításunkat méltóbban nem is kezdhethük, mint Berzeviczy Albertnek, a Magyar Torna-Szövetség elnökének az ünnepet berekesztő banketten elmondott szavaival. A pünkösdi tornaünnepnek fényes erkölcsi sikere, egy jeles m. sportegyletnek, a B. T. C.-nak, nevéhez fűződik s ha évek, évtizedek után lapozgatni fogunk sportunk annaleseiben a lezajlott tornaverseny feledhetetlen emléke ragyogó betűkkel lesz megörökítve s kifejezve a Budapesti Torna-Clubnak a magyar testedzés ügye felvirágoztatása érdekében kifejtett önzetlen munkájának érdeme. Tisztán önerejéből, külső segítség igénybe vétele nélkül hatalmassá, nagygyá fejlődött legnépszerűbb egyletünk, e nagyszabásu ünnepély rendezésének elvállalásával akarta dokumentálni a hazai sport iránt tanusított önzetlen szeretetét s anyagi erejének rendkívüli igénybe vétele mellett elérte azt, hogy országra szóló, hatalmas tornaünnepélyét felejtethetetlen széppé varázsolta. Ha a külső keret nem is volt oly impozáns, mint a versenyek belső tartalma, ha a zord, esős időjárás az ünnep fényét elhalványítani iparkodott, szolgáljon a megjelent tornászok osztatlan bámulata s a nézők tapsvihara a B. T. C.-nak önzetlen fáradozása és munkája elismerésül.

De ha a B. T. C.-ról beszélünk, az egylettel, mint fogalommal kapcsolatban nem feledkezhetünk meg az ünnep tulajdonképeni szervezőjéről, Iszer Károlyról. Ha jól emlékszem — az itt járt angolok közül a Richmond A. F. C. titkára szinte irigykedve beszélt arról, hogy nekünk, magyaroknak a sport terén oly agilis, zseniális szervezőképességgel megáldott munkabíró férfiunk van, mint Iszer Károly.

A B. T. C. dicsőségének, hírnevének oroszánrésze azt a férfiut illeti, ki a magyar testedzésügynek directe és indirekte szerzett sikereivel s a hazai sport felvirágoztatásával méltán rászolgált a „legnagyobb magyar sportférfiu“ elnevezésre. Mi, a kik szemtanúi vagyunk csaknem két évtizeden át kifejtett megbecsülhetetlen értékű működésének azon alkalommal, mikor legfényesebben sikerült munkáját, a pünkösdi tornaünnepet méltatjuk, a tisztelet és hála kifejezése mellett, kitörő lelkesedéssel tapsolunk mindazokkal, kik szerencsés szemtanúi lehettek a lezajlott ünnepnapok sporteseményeinek.

A tornaünnep fényes sikereihez fűzött remények minden tekintetben megvalósultak. Nemcsak a főváros, hanem a vidék is oly impozáns tömegben vonult fel, hogy ehhez hasonló a magyar a sport megalapítása óta nem fordult elő. De nemcsak külső tekintetben, hanem értékes belső tartalmánál fogva is fölötte állt az eddig rendezett a hasonló jellegű sportünnepélyeknél. A gazdag képek méltó keretet szolgáltatott az udvar megjelenése;

a legmagyarabb főherceg és főhercegnőnek részvétele felejtethetetlen széppé és meghatóvá varázsolta a Torna-Szövetség zászlóavató ünnepét.

A versenyben elért eredmények általánosságban messze felülmúlták az eddigi tornannepeken felmutatott eredményeket. Minden versenyben győztes egyén vagy csapat oly klasszist képviselt, mely az országban a „legjobb“ jelzőre teszi méltóvá a a illetőt. A diszkoszdobás és magaságrás összetett versenyében Coray Arthur (B. T. C.) vitte el a pálmát; a szövetségi főversenyben Szücs Vilmos (B. T. C.) győzött (pontokban ugyan egyenlő számot ért el Antossal, a budaiak nagytehetségű tagjával, de helyezéskben elsőnek nyilvánított) futásban legjobb sprinterünk: Helmich (O. T. E.) a bábérlepte futóbajnok aratott játszai diadalt, míg a füleslabda döntő küzdelmében az eperjesiek az eddig legjobbnak tartott magyaróváriak legyőzője, footballban pedig a legjobb magyar football-csapat a Budapesti Torna-Club győzött. A vidékiek számára fentartott versenyben szintén a legkiválóbb vidéki erők győzedelmeskedtek.

(Folytatása következik)

Különfélék.

„A Szabadkai Sportegylet“ máj. 10-én mérkőzött meg először a „Halasi Football Clubbat és 1/4 órai pihenés után pedig a Bajai Athletikai Clubbal. (8-as csapat 50 perc) az eredmény előbbivel 7 : 1, utóbbival 4 : 0 a Szabadkai Sport-Egylet javára. Legközelebb mint hírlík, a B. E. A. C. fog lerándulni, hogy erejét összemérje a „Szabadkai Sport-Egylettel.“ A tavalyi eredmény 5 : 0 volt a B. E. A. C. javára.

A Magyar Athletikai Club tavaszi nemzetközi atletikai viadalát ez idén június hó 8-án rendezte a sz.-margitszigeti sporttelepen.

A versenynek kellemes idő kedvezett, az erős ezéltől eltekintve, amely azonban csak a versenyzőket befolyásolta, s nem akadályozta meg a közönséget abban, hogy a versenyen szép számmal jelenjék meg.

Ezen a tavaszi versenyén szokta volt eddig a M. A. G. megtartani Magyarország 1 angol mfd.-es futó-és távolugró-bajnokságát, ezuttal ezek elmaradtak, mert tudvalevőleg a Magyar Athletikai Szövetség vette kezébe a bajnokságok reorganizációját. A versenyek mindazonáltal igen érdekesek voltak: a küzdelmek izgatóságuk valának s a versenyek eredményei egytől-egyig mind igen jók.

Mindjárt az első szám is izgatóság volt, mert meglepetéssel végződött: a Gerenday-díjért tartott 100 yardos futásban Mező Béla megverte Hellmich Miksát, illetőleg az utóbbi a pálya közepén feladta a versenyt. Sajnos azonban, hogy a verseny reálitásiásoz kétség

kétség férhet, mert Mező a starttól 2—3 yard előnyvel ugrott el, a mit még egy Hellmich sem tud behozni Mezővel szemben, a ki egyébként jelenleg kitűnő formában van. $10\frac{3}{10}$ mp.-es idejét azonban nem fogadjhatjuk el, mert erős hátszél segítette a futásában.

A rúdugrás Kaiser F. Jakab rúdugró bajnokunk távolmaradásával a prágai Karlinsky győzelmével végződött. Némi vigaszt nyújthat azonban, hogy legalább szép eredményt ért el, a mikor megverte a mi rúdugróinkat.

Az $\frac{1}{4}$ angol mfd.-es síkfutás (Andrássy-vándordíj) is meglepetést hozott. Speidl Zoltán, a védő, a ki jogszigorlati tanulmányai miatt nem vesz részt a tavaszi versenyeken, nem nevezett; Hellmich Miksa sem jelent meg a startnál és így mindenki biztosra vette Niresee Gyula győzelmét. Méltán csodálkozhatott tehát mindenki, a mikor Nagy József meglehetősen főlényes győzelmet aratott Nireseevel s a többiekkel szemben. Az elért ideje ($54\frac{1}{5}$ mp.) is respektábilis; a 2 ang. mfd.-es ideje (10 p. $38\frac{3}{5}$ mp.) pláne magyar rekordot képez. Rekordértékét még az is növeli, hogy ellenfél nélkül walk-overben futva, érte azt el. Nagy József szorgalmas tréninggel bámulatosan javult tavaly óta.

A távolugrás Mező Bélának szerzett újabb diadalt. Eredménye: 633 cm., igen tekintélyes, úgyszintén jó a szabadkai Gruber Gyula ugrása is: 622 cm. Kár, hogy Vargha Pál indiszpozícióval küzdött, mert a B. E. A. G. házi versenyein a távolugrásban nagy formát mutatott.

A súlydobásban Kozla András bizonyította be utólag, hogy nincs magyar ellenfele, a ki e versenynemben jelenleg megközelítse őt. Crettier Rezső a közelmúlt legjobb súlydobója, hiányos tréningjét tekintve, aránylag jól dobott.

Megemlítve még, hogy a 220 yardos síkfutás-handicap három első helyére M. A. C.-tag futott be, a versenyek részletes eredményeit közöljük:

I. 100 yardos síkfutás. Gerenday-vándordíj.

1. Mező Béla (M. A. C.) $10\frac{9}{10}$ mp.

2. Wetzel György (M. A. C.)

3. Gruber Gyula („Bácska“ Szabadkai A. G.), Hellmich Miksa (Ó. T. E.) feladta.

II. Rúdugrás.

1. Karlinsky Jan (Sp. K. Slavia. Prága) 312 cm.

2. } ifj. Szilberleitner Ferencz (M. A. C.) } 302 cm.

3. } ifj. Sasse Károly (M. A. C.) }

ifj. Kázár Emil (M. U. E.)

III. $\frac{1}{4}$ angol mfd.-es síkfutás. Andrássy-vándordíj.

1. Nagy József (M. U. E.) $54\frac{1}{5}$ mp.

2. Niresee Gyula (M. F. C.)

3. Veres Sándor (M. A. C.)

Bischitzky Ferencz (Deutscher S. T. Prága), Wetzel György (M. A. T.). A cél előtt 100 yardig együtt van a mezőny, ott kiválnak Nagy és Niresee küzdenek egy darabig, akkor Nagy előrenyomul és 6—7 yardal biztosan győz.

IV. Távolugrás.

1. Mező Béla (M. A. C.) 633 cm.

2. Gruber Gyula (Szabadka) 623 cm.

3. Kováts Nándor (B. B. T. E.) 598 cm.

Kertay Lajos (Bp. P. T. Sp. E.) 544 cm., Klama-Tihamér (M. A. C.) 580 cm., Schuberth Ernő (M. U. E.) 594 cm., Vargha Pál (B. E. A. C.) 574 cm., ifj. Sasse Károly (M. A. C.) 527 cm.

V. Súlydobás.

1. Kozla András (B. E. A. C.) 1262 cm.

2. Crettier Rezső (M. A. C.) 1193 cm.

3. Dé. Pórtelky László (M. A. C.) 1061 cm.

Gruber Gyula (Szabadka) 1036 cm. Horvátovics Ferencz (M. A. C.) 856 cm., Szabó István (Póztás) 1020 cm., Sáfány Ferencz (M. F. C.) 1020 cm.

VI. 220 yardos síkfutás-handicap.

Első futam:

1. Mező Béla (M. A. C.) $23\frac{4}{5}$ mp.

2. Wetzel György (M. A. C.) 6 m. e.

3. Gorka Ágoston (Póztás)

Bischitzky Ferencz (Prága) 7 m. e., Misuray Ágoston (Póztás) 10 m. e.

Második előfutam:

1. Gerster Károly (M. A. C.) 16 m. e. $23\frac{2}{5}$ mp.

2. Veres Sándor (N. A. C.) 8 m. e.

3. Gruber Gyula (Szabadka) 4 m. e.

Karlinsky Jan (Prága) 7 m. e. Wolmarn René (M. A. D.) 8 m. e.

Döntő futam:

1. Gerster Károly (M. A. C.) $24\frac{1}{5}$ mp.

2. Wetzel György (M. A. C.)

3. Veres Sándor (M. A. C.)

Nagy József (M. U. E.) walk-over 10 p. 38 mp. Orsz. record.

A verseny rendezése mindenben kifogástalan volt.

S.-Világ.

Kolozsvári vivó akadémia. A lövöldei nagy teremben rendezett versenyek nagyszámu érdeklődő előtt folytak le Kolozsvár közönsége újlag tanujelét adta annak, hogy mily figyelemmel kíséri ama munkálatot, mely hivatva van arra, hogy ifjúságunkat a kávéházi s más lélekölő szórakozástól a sporthoz édesgetse, s így az ifju erők hovafoordításának, irányításának kédését a megoldásba vezesse.

Láttuk Vermes mester kétféle (alacsony és magas iskoláját) a kardvívásban. Vermesnél tagadhatatlan az, hogy a vágások irányítása s a védekezés szembetűnően kidomborodnak.

Chappon báró iskoláját a gyors mozdulatok jellemzik, különösen a vitőr iskolája sok reménnyel kecsegtet. Különösen a nápolyi (rövid és hosszú törrel) törvívás keltett nagy érdeklődést.

Bemutatván vitőr iskoláját Csappon br. egyik tanítványával, megnyitotta az akadémiát.

Ezt követte a középiskolások (Gerentser tanítványai: Repeczki és Czenker) vitőr vívása, Plastika, a vitőr biztos

kezelése és a gyors de fedezett támadás és hátrálás valószínűsége élvezeteket nyújtott s elmondhatjuk, hogy ez volt a program legsikerültebb száma. (Czenker 4 : 6 arányban győzött).

Érdekes volt Ghappon bárónak 2 tanítványával szemben bemutatott jobb és bal kézzel való kardvívása. Különösen Kiss Géza tanúsított nagy haladást. Ez a mindkét kézben való gyakorlás nagyon ajánlatos és felhívjuk ennek kultiválására a sport kedvelőit, mert így nem kerülnek azon helyzetbe, melybe jutott egy bajnok — ki bal kezén 20, a jobbon pedig 21 számút kellett visejjen — a szűk kézelők korszakában.

A szünet alatt Pittoni lovag nagyon ügyes, de kissé merész kerékpár produkcióval kedveskedett, melyet sokszor lélekzetünket visszafolytva, de mindvégig élénk és feszült figyelemmel kísértünk, helyesebben : csodálunk.

Chappon br. és Tóth (dévai) mester mérkőzte vitőrrel és karddal is. Ugy látszik, hogy méltó ellenfélre akadtak egymásban ugyannyira, hogy Chappon báró csak kitartásban ha felülmulja Tóthot.

Vermes és Grima (ujvidéki) mester két ízben mértek össze erejüket, minek következtébe az aczél szik-

rát hányt a maszk pedig porzott, de láthattuk, hogy mily figyelemmel voltak a támadás és védelem kölcsönmegosztásában. (Grima 5 : 6 arányban győzött).

Az assau-ban Kiss legyőzte (3 : 4) Sztranyovszkit, István pedig (1 : 6) Frahseket. Utóbbiak annyira ambózt csináltak, hogy a 10-iki tombolán elvitték volna vele az egész lövöldét. A védelem csak véletlenség számba ment, a támadás pedig egyoldalú volt.

A meghívóban kilátásba helyezett hölgyek mérkőzése — nem tudjuk mi okból — elmaradt.

A csinos programot Chappon báró azzal zárta be, hogy Sárpy László és Istvánnak rövid, de lelkes beszéd kíséretében és a jelen voltak zajos éljenzése és tapsai közepette átadta ama ezüst bajnoki koszorukat, melyekkel a legutóbbi versenyen szerett babérait örökítette meg Kolozsvár lelkes sport közönsége.

Vajha mentül többen lelkesülnének városunk nemes ifjai közül Sárpiék szép sikerein! Ők szép példával járnak elöl az erőgyűjtésben s mi ismerve ifjainkat, bátran elmondhatjuk, hogy Chappon br. ama szavai, miszerint azon reményének adott kifejezést, hogy az ősszel szebb eredményben gyönyörködtetheti a közönséget — bizonyára teljesedésbe fognak menni, mert «nem fajult el még a magyar vér!»

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegy-hamisítás szándékáva**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

CONTINENTAL-PNEUMATIC

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugár részvénytársaság
BUDAPEST.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kez-
zet, elhárítja a kard csúszását, megóvja a kez-
tyüt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugár részvénytársaság
BUDAPEST.